

EXAMENSARBETE
Hösten 2009
Lärarytbildningen

Elevers tankar om musiken i skolan
En jämförande undersökning ur ett elevperspektiv

Författare
Alexander Berg
Sanna Enhagen

Handledare
Michael Eylers

www.hkr.se

Elevers tankar om musiken i skolan

- En jämförande undersökning ur ett elevperspektiv

Abstract

Syftet med denna uppsats är att kartlägga elevers musikintresse för att sedan ta reda på om eleverna blir bemötta i sitt musikintresse i skolan och i så fall på vilket sätt. Syftet är också att jämföra skolor med och utan musikprofil för att se likheter och skillnader. Detta görs genom att i litteraturgenomgången motivera varför musiken bör användas i skolan och varför lärarna borde utgå från elevernas musikintresse. För att sedan besvara på uppsatsens problemprecisering, hur elever i skolor med musikprofil samt utan musikprofil upplever att deras musikintresse används under skoldagen, genomförs en kvalitativ och en kvantitativ undersökning av fyra skolor där två skolor har en uttalad musikprofil. Resultaten av den kvantitativa undersökningen visar att eleverna i alla skolorna ofta lyssnar på musik, men de anser inte att deras favoritmusik används i skolan. Resultatet visade på små skillnader mellan skolorna med och utan musikprofil, den största skillnaden var att eleverna i skolorna med musikprofil lyssnade oftare på musik i skolan. Resultaten av den kvalitativa undersökningen visade att eleverna ansåg att musik var bra och kunde hjälpa dem varva ner eller ”jobba på”. Tyvärr ansåg inte eleverna att deras favoritmusik användes i skolan. Eleverna vill att Mp3-spelare ska tillåtas i skolan då de hjälper dem exempelvis vid läsläsning, eller när de skriver och räknar. Slutsatsen är att elevers musikintresse inte används i skolan, varken på skolorna med musikprofil eller skolorna utan, och skillnaderna mellan skolorna var väldigt små.

Ämnesord: musik, musikintresse, Mp3-spelare, populärkultur, musikvanor

Innehåll

Förord.....	6
1. Inledning och bakgrund.....	7
1.1 Syfte.....	8
1.2 Problemprecisering.....	8
2. Litteraturgenomgång.....	9
2.1 Populärkultur.....	9
2.2 Musikvanor.....	10
2.3 Musikens roll för ett barns utveckling.....	10
2.4 Musik och pedagogik.....	11
2.4.1 Positiva aspekter.....	11
2.4.2 Negativa aspekter.....	12
2.5 Musiken och skolan.....	13
2.5.1 Styrdokumentet.....	13
2.5.2 Musiken i skolan då och nu.....	13
2.6 Musikens fysiologiska effekter.....	14
2.7 Musikens psykologiska effekter.....	15
2.8 Problemprecisering.....	15
3. Metod.....	16
3.1 Urval.....	16
3.2 Metodval.....	16
3.3 Genomförande.....	17
3.4 Etiska övervägande.....	18
3.5 Bearbetning av insamlat material.....	18
3.5.1 Enkätundersökning.....	18
3.5.2 Intervjuundersökning.....	18
3.6 Tillförlitlighet.....	19
3.6.1 Bortfall.....	19
3.6.2 Modell över respondenter och bortfall.....	19
4. Resultat och analys.....	20
4.1 Enkätundersökning.....	20

4.1.1 Hur ofta lyssnar du på musik?	20
4.1.2 Var lyssnar du oftast på musik?.....	21
4.1.3 Vilken musikstil är din favorit?	21
4.1.4 När får du höra din favoritmusik i skolan?	22
4.1.5 Tycker du att det är viktigt med musik i skolan?	22
4.1.6 Hur ofta lyssnar ni på musik i skolan?	23
4.1.7 Gillar du musiken som används i skolan?	23
4.1.8 Får ni använda Mp3 spelare eller mobil (med musik på) i skolan?	24
4.2 Resultat och analys av intervjuer i skolor utan musikprofil.....	24
4.2.1 Elevernas tankar om musik under skoldagen	24
4.2.2 Elevernas tankar om hur deras musikintresse används under skoldagen	25
4.2.3 Elevernas tankar om varför musik kan vara bra under skoldagen	25
4.2.4 Elevernas tankar om vad de hade ändrat på om de fick vara lärare för en dag	26
4.3 Resultat och analys av intervjuer i skolor med musikprofil.....	27
4.3.1 Elevernas tankar om musik under skoldagen	27
4.3.2 Elevernas tankar om hur deras musikintresse används under skoldagen	27
4.3.3 Elevernas tankar om varför musik kan vara bra under skoldagen	28
4.3.4 Elevernas tankar om vad de hade ändrat på om de fick vara lärare för en dag	29
4.4 Jämförande analys	29
5. Diskussion	31
5.1 Resultatdiskussion	31
5.2 Metoddiskussion	35
5.3 Slutsats.....	36
5.4 Förslag till vidare forskning.....	36
6. Sammanfattning	37
Referenser	38
Bilaga 1	
Bilaga 2	
Bilaga 3	

Förord

Vi är två lärarstudenter som gått olika inriktningar och specialiseringar. Alexander har läst fritid och skola, 6-12 år och idrott som specialisering, och Sanna har läst språk och skapande, 0-12 år och specialisering musik. Vi har båda ett intresse för musik och rörelse, och uppsatsen ämne, syfte och problemprecisering har växt fram ur observationer och upplevelser från vår egen skolgång samt praktikperioder under utbildningen. Det som fångat vårt intresse är de stora möjligheter som finns att arbeta med musik under skoldagen, och hur dessa möjligheter tycks försummas. Syfte och problemprecisering har sedan utformats och reviderats otaliga gånger innan vi hittade fram till rätt formuleringar. Utgångspunkten blev till sist, elevers musikintresse, och hur det intresset tas tillvara under skoldagen.

Ett stort tack skickas till de elever som varit med i undersökningen, eftersom det är elevernas svar på enkätundersökningar och intervjuer som bygger upp hela uppsatsen, är ni eleverna den viktigaste pusselbiten i denna studie.

Vi vill också tacka vår handledare Michael Eylers för all hjälp och handledning som vi fått under arbetets gång. Michaels positiva och glada jargong smittar av sig och ger en energikick efter varje handledarträff. Vi vill även tacka samtliga lärare och studenter som ingått i vår handledargrupp, utan era positiva och kritiska kommentarer hade uppsatsen inte blivit i närheten så rik som den i slutändan blev.

1. Inledning och bakgrund

"Alla pratar om internet men kanske är det övergående..." (Uusman, 1996 s. 2) Nymoderniteter och populärkultur är något som ständigt får kämpa för att framstå som något av vikt i samhället. Som citatet ovan visar, hade en högt uppsatt politiker som Ines Uusman, då kommunikationsminister, så sent som 1996 svårt att tro att internet skulle vara mer än något övergående, något som snart skulle försvinna och glömmas bort. Men populärkulturen, barn och ungdomars kultur, är mycket mer än något övergående som kan gå oss obemärkt förbi. Populärkulturen definierar i mångt och mycket vem man är som ungdom idag, vilket gör att vi som vuxna måste acceptera den och kanske även släppa in populärkulturen innanför skolans väggar.

Denna uppsats kommer behandla populärkultur, men eftersom populärkultur är ett stort begrepp kommer redan här att göras en begränsning till musik. Björkvold (2005) anser att ungdomskulturen hämtar sin styrka i musiken. "Musiken är rockens kärna, rappens rytm, språkets själ och modets knytnäve" (Björkvold, 2005 s. 272). Det råder inget tvivel på att musiken är viktig för människan och mänskligheten, musiken finns överallt från Idol på tv i Sverige, till en man som trummar på en djembe någonstans i Afrika. Även i skolans värld spelar musiken en roll. Men vilken roll?

Många pedagogiska infallsvinklar under senare tid, talar om hur pedagoger ska utgå från elevernas egna intressen, för att uppnå ännu bättre resultat på lärande. Några som talar om just barns intresse är Carlgren & Marton (2005), de beskriver fördelarna med att utgå från barnens intresse och talar om hur kunskap är kontextuell och för att förstå den fullt ut måste den sättas i ett sammanhang. Utan ett sammanhang i lärandet blir kunskapen endast användbar i skolan, inte i verkligheten (Carlgren & Marton, 2005). Även Vygotskij (Lindqvist (red.), 1999) beskriver hur minne och intresse måste samordnas för en god inläring. Vi lär bäst när vi blir emotionellt involverade i något, då vi har störst intresse då lär vi bäst (Lindqvist (red.), 1999). För att enkelt ge eleverna sammanhang kan man alltså utgå från elevernas egna intressen, men är detta något som innefattar musiken? Får eleverna någonsin utgå från sina musikintressen under skoldagen? Får eleverna ens höra sin egen musikstil under skoldagen? I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Skolverket, 2008 s.4) står beskrivet att "Undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den

skall med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling."

Musikundervisningen i skolan har granskats vid flera tillfällen och har fått utstå en hel del kritik, kanske med all rätt. I den nationella utvärderingen av grundskolan (Skolverket, 2005) har eleverna själva fått berätta sina tankar om musik i skolan. I den framgår att många elever anser att de inte får höra sin musik i skolan och att bredden på genrer är bristande. Skillnaderna mellan musiken som används och den musiken som ungdomar lyssnar på är så stor att eleverna anser sig kunna göra betydligt bättre ifrån sig i ämnet om de bara fick chansen. (Skolverket, 2005) Detta kan tolkas som att elevernas musikintresse försummas under skoldagen, vilket får negativa effekter på elevens lärande. Någonstans här tar denna uppsats avstamp, i missnöjet med hur musik och musikintresset behandlas i skolan. Det finns stor vinst i att använda sig utav elevernas musikintresse som ett pedagogiskt redskap i skolan, att det är värt att undersöka om fallet är så.

En bakgrundsaspekt till denna uppsats är musikens positiva påverkan på den mänskliga kroppen. Musik ger inte bara glädje och gemenskap, den ger oss även positiva fysiologiska och psykologiska effekter. "Musiken sätter igång skeenden i hjärnan och dessa skeenden sätter i sin tur igång förändringar i hela kroppen." (Theorell, 2009, s. 44). Dessa fakta gör ämnet musik till mycket mer än blockflöjtsundervisning, musik påverkar oss på många plan.

1.1 Syfte

Syftet med uppsatsen är att kort kartlägga elevernas musikintresse, för att sedan ta reda på om eleverna blir bemötta i sitt musikintresse i skolan och i så fall på vilket sätt. Syftet är även att jämföra skolor med och utan musikprofil, för att se likheter och skillnader.

1.2 Problemprecisering

Hur upplever elever i skolor, med musikprofil samt utan musikprofil, att deras musikintresse används under skoldagen?

2. Litteraturgenomgång

Denna litteraturgenomgång börjar i populärkulturen där begreppet får en kort förklaring för att sedan fortsätta in i avsnittet om musikvanor. Därefter följer en beskrivning av musikens roll för ett barns utveckling. Men vad har musiken för roll inom pedagogiken? Detta diskuteras vidare i avsnittet om musik och pedagogik där både de positiva och de negativa delarna av diskuteras. För en djupare förståelse för vilken roll musiken har haft i skolan följer en genomgång av musiken i styrdokumentet och i skolan då och nu. För att ytterligare poängtera musikens inverkan på kroppen följer en beskrivning av musikens fysiologiska och psykologiska effekter. Litteraturgenomgången avslutas med en tillbakablick på problemformuleringen för att sedan fortsätta med metoddelen.

2.1 Populärkultur

Enligt Nationalencyklopedin (2009) är begreppet populärkultur ett samlingsbegrepp för exempelvis populärlitteratur, populärpress och populärmusik. Populärkulturen har tidigare ansetts vara ytlig och fördummande, medan den nu betonas av människors kreativa användning av kulturen. Ungdomskultur förknippas med speciella stilar och uttryck som skapas eller förknippas med ungdomar (Nationalencyklopedin). Myndigheten för skolutveckling frågar sig om musik kanske är det ämne i skolan som har mest kontakt med ungdomskulturen? (Myndigheten för skolutveckling, 2007) Dagens ungdom bygger upp sin identitet från det utbud som finns i musik- och mediasamhället. Musiken är idag ett av de största fritidsintressena och detta utmanar skolans musikundervisning. Enligt de nationella utvärderingarna som skolverket genomfört, NU 92 och NU 03, är elevers musikintresse stort (Skolverket, 2005).

Björkvold (2005) beskriver musiken som ett medierande redskap i ungdomarnas humörsvängningar. Raseri och ilska kan kanaliseras till en hårdrockslåt istället för våld och destruktion. Persson (2000) nämner spänningarna mellan lärares och elevers perspektiv på musik som en av svårigheterna med att undervisa om populärmusiken. Med största säkerhet är den musik vi tycker om inte den samma som våra elever. Persson (2000) betonar att vi kan och faktiskt måste försöka ta reda på vilken musiksmak eleverna har. Men vi ska inte försöka göra ”deras” musiksmak till ”vår” då nöjet av populärmusiken är just känslan att den tillhör dem. Lilliestam (2006) nämner att skillnaden mellan den klassiska musiken och

populärmusiken är att populärmusiken inte är tidlös; den speglar sin tid och är en mer jordnära form av musik. Musik är ett starkt medel för att bygga upp sin identitet. I dagens samhälle är det vanligt att man karaktäriserar människor efter deras musiksmak, musik hänger ihop med personen man är eller vill vara. Kritik mot ens musikstil kan upplevas som kritik mot en själv (Lilliestam, 2006).

2.2 Musikvanor

Saar (1999) beskriver musik som en del av vårt varande som kulturella individer. Oavsett om vi lyssnar aktivt eller passivt möts vi dagligen av musik. Vi börjar inte reflektera över den förrän den bryter mot det förväntade eller tystnar. Musik finns i otroligt många skepnader; allt från mamman som sjunger för sitt spädbarn till ungdomarna som spelar rockband på sitt tv-spel. Enligt Saar (1999) kan musik vara ett medierande redskap för att kommunicera och tänka med. Vi kan använda musiken i vårt möte med världen för att förstå eller bli förstådda (Saar, 1999). ”Musiken är en social aktivitet och en kulturell företeelse, och den måste därför ses i ljuset av människans hela existens och vad hon i övrigt gör” (Lilliestam, 2006 s. 34). Eftersom mobila uppspelningsenheter såsom mp3 har blivit mer vanligt finns det helt nya möjligheter att lyssna på musik. Musiken följer dig vart du vill, när du vill. Musiken blir ett sällskap som inte kräver någonting (Lilliestam, 2006).

2.3 Musikens roll för ett barns utveckling

Musik och rytm är något som finns inom oss redan från födseln, eller ännu tidigare. Enligt Björkvold (2005, s. 21) är ”ljud, rytm och rörelse av avgörande fysisk och psykisk betydelse för människan redan från fosterstadiet”. Enligt Theorell (2009) hjälper musiken oss redan från en tidig ålder att utveckla känslor som till exempel ilska och sorg. Om denna utveckling inte sker som den ska, kan det leda till att barnet får svårt med att sätta känslor i sammanhang, som med en medicinsk term kallas alexitymi. Man kan se redan hos fostret i magen hur musiken påverkar, genom undersökningar visas hur fostret reagerar igenkännande på musik det hört tidigare. I detta stadium är musikförståelsen mycket primitiv, fostret hör kanske enbart snabba eller långsamma takter. Under de första levnadsåren sker utvecklingen snabbt och barnet kan skilja på känslor inom musiken. Barn som inte får hjälp med denna utveckling kan få en försämrad förmåga att tolka känslor. Detta i sin tur kan leda till en stressad vardag

och hälsoproblem (Theorell, 2009). Detta styrker även Björkvold (2005, s. 42) som säger att ”de musiska rötterna från spädbarnstiden ligger till grund för den fortsatta identitets- och medvetenhetsutvecklingen”. Musik har en stor innebörd för att skapa struktur och form i barns liv (Björkvold, 2005). Även Vygotskij uppmärksammade spädbarnets utveckling och ansåg att ”I livets första fas, då barnet börjar lära sig styra sina varseblivningsorgan: röra armarna, huvudet och ögonen, uppstår dess intresse för olika stimuli – ljus, ljud eller andra.” (Lindqvist (red), 1999 s. 60).

I pedagogikens värld används ofta musik och rytm för att bättre förklara en känsla i ett sammanhang. Speciellt för att särskilja ilska och ledsamhet. Om detta sätt används i hög grad kan problem i vuxenvärlden botas, problem precis som att män har svårt att skilja på ledsamhet och ilska, och att kvinnor börjar gråta och visar ledsamhet när de egentligen är arga. (Theorell, 2009)

2.4 Musik och pedagogik

2.4.1 Positiva aspekter

Varköy (1996) diskuterar musikens positiva egenskaper för de andra skolämnena. Han anser att musiken tillför en god atmosfär och ökar produktiviteten. Även Lilliestam (2006) anser att musik främjar en god atmosfär och uppmuntrar när uppgifter känns tunga. ”Musik kan användas för att rytmisera och samordna kollektiva arbetsrörelser...” (Lilliestam, 2006 s. 147). Bamford (2006) skriver i sin rapport *The Wow Factor* om de estetiska ämnenas positiva inverkan på barns lärande. Enligt Bamford vet man att estetiska ämnen och kreativ undervisning stärker elevernas kritiska tänkande och främjar språkinläring. Även matematikresultaten stärks, men endast den spatiala förmågan som används vid geometri och fraktaler. Bamfords forskning visar också att estetiska ämnen ökar elevens självförtroende och att det stärker klassens sociala samspel. En annan sak som undersökningen visade var att elever som fick bra estetisk undervisning skolkar mindre. (Bamford, 2006)

Debatten om att barn blir smartare av musik pågår ständigt och Theorell (2009) anser att undersökningarna i ämnet är många. Theorell (2009) anser att extra musikundervisning ger eleverna bättre resultat i skolan, ibland med liten men dock klart mätbar skillnad. Debatten

handlar sedan om det är den specifika musikundervisningen som ger det bättre resultat, eller om eleverna blir mer motiverade av att göra något annorlunda. Det finns också teorier om att ökad finmotorik kan smitta av sig i hjärnan och få andra delar att fungera bättre. Musiken har även en sammansvetsande effekt, som bland annat har en god inverkan på samarbetet i en klass till exempel. Om samarbetet och sammanhållningen blir bättre kan det medföra att även resultaten i klassen blir bättre. (Theorell, 2009)

Vygotskij (Lindqvist (red), 1999) visar ett stort engagemang för estetiken och beskriver sambanden mellan intresse och lärande. Vygotskij menar att eleven inte kan lära sig något om det inte intresserar eleven, och för att något ska intressera eleven så måste ämnet göras personligt. Personligt innebär att ämnet redan är känt för eleven, det är inte för nytt och inte heller för gammalt. ”Via barnets intresse till ett nytt intresse för barnet – så lyder regeln.” (Lindqvist, 1999 s. 58)

2.4.2 Negativa aspekter

Sandberg (1996) har sammanställt och analyserat material från den nationella utvärderingen av grundskolans musikundervisning i sin bok *Musikundervisningens yttre villkor och inre liv*. Enligt lärarna som deltagit i denna utvärdering vill de att musiken ska vara sammankopplad med musikupplevelse och social gemenskap. I utvärderingen syntes en klar skillnad mellan de lärare som var utbildade musiklärare och de som var klasslärare. Musiklärarnas planeringsunderlag var framtagna efter elevernas önskemål, medan klasslärarna oftast använde färdiga läromedel som ex. sångböcker och handledningar. Dock ansåg alla lärare att det fanns för lite tid för att genomföra önskade aktiviteter och att det var svårt att anpassa undervisningen efter individen (Sandberg, 1996). Även Bamford (2006) menar att de flesta lärare vill arbeta mer kreativt, men att det tappas bort bland vardagens pappersarbete, prov och övriga krav. De som är ansvariga för de estetiska ämnena har inte tillräckligt med kunskap för att utöva dem. Även Sandbergs (1996) analys visar på att de flesta klasslärare anser att de inte har tillräckligt med kunskap för att kunna undervisa i musik. Andra övergripande problem är lokaler, material och stora klasser som också utgör hinder för musikundervisning (Sandberg, 1996).

2.5 Musiken och skolan

2.5.1 Styrdokument

Enligt den reviderade kursplanen för grundskolan är musik en del av kulturarvet.

Musiken är djupt förankrad i människan och genomsyrar i rika och varierande former alla kulturer. Musik förenar och engagerar tanke och känsla på ett direkt och omedelbart sätt. Musik påverkar individen samtidigt på flera olika medvetandenivåer och utgör ett viktigt redskap för lärande, rekreation, bearbetning av medvetna och omedvetna intryck samt för gestaltning och förmedling av idéer och tankar (Skolverket, 2008 s.44).

Kursplanen framhåller musikens betydelse och understryker att musiken finns överallt i alla kulturer på olika sätt. Musiken påverkar individen och har betydelse för personlighetsutveckling och lärande. Vidare står det att musiken kan användas som stöd för lärande i andra ämnen. Likheterna mellan musik och övriga ämnen möjliggör för eleven att välja sin egen väg till musikkunskap. (Skolverket, 2008)

Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94 (2009), säger att undervisningen ska ha elevernas bakgrund och tidigare erfarenheter som utgångsläge. En välbalanserad utveckling och ett lärande som lockar eleverna att hämta kunskap är vad skolan ska främja. Enligt läroplanen ska detta ske genom ”en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer” (Lpo 94, 2009, s. 6). Eleverna ska få prova olika estetiska uttrycksmedel för att uppleva olika känslor och stämningar. Vidare säger läroplanen att musicerande och de övriga estetiska ämnena ska vara beståndsdelar i verksamheten. Att stärka och utveckla sina kunskaper i olika estetiska uttrycksformer så som musik, är ett utav målen som eleverna ska ha uppnått efter genomgången skolgång. (Lpo 94, 2009)

2.5.2 Musiken i skolan då och nu

Redan i det antika Grekland hade musiken en viktig roll i undervisningen. Musik räknades till ett av quadrivium - ämnena tillsammans med geometri, aritmetik och astronomi (Varköy, 1996). Dessa fyra ämnen var en väsentlig del av undervisningen bl.a. på katedralskolor långt in på medeltiden. Musik tillhörde även en av de sju fria konsterna; grammatik, retorik, dialektik, aritmetik, geometri, astronomi och musik, som var de akademiska ämnen som fanns från antiken till renässansen (Varköy, 1996). Enligt Saar (1999) motiveras ämnet fortfarande

med att det har en koncentrationsfrämjande effekt på individen. Under medeltiden var musiken ett väsentligt ämne som associerades med kloster- och katedralskolor (Myndigheten för skolutveckling, 2007). Att musik kunde fostra eleven hade en stark anknytning till vissa epoker. Skolans musikundervisning överskuggades länge av kyrkliga motiv. Först under renässansen fick musiken ett självständigt estetiskt värde (Saar, 1999).

Enligt Varköy (1996) hade musiken i de tidigare läroplanerna, Lgr 62 och Lgr 69, ett fostrande syfte och fokus låg på engagemang och aktivitet. I den näst senaste läroplanen, Lgr 80, hade musiken en pragmatisk stil och musik och musikkunskap förankrades genom praktiska aktiviteter. I den aktuella läroplanen, Lpo94, ses musiken som ett verktyg för att uttrycka sig och förstå sin omvärld (Varköy, 1996). Saar (1999) anser att musikämnet har förändrats från att handla om stamsånger och musiklyssning till multimediepresentationer av skolans etniska grupper och deras musik. Kanske är musik det ämne i skolan som har mest kontakt med ungdomskulturen? (Myndigheten för skolutveckling, 2007)

2.6 Musikens fysiologiska effekter

De fysiologiska effekterna som musik har på kroppen är många, och de börjar alla i hjärnan. Vilken del av hjärnan som arbetar med musik debatteras, och flertalet undersökningar visar att sammanhanget har mycket stor betydelse. Vissa bitar inom musiken som rör logiska slutsatser hamnar i den vänstra hjärnhalvan och andra bitar som rör till exempel helhetsintryck hamnar i den högra hjärnhalvan. Något man också kunnat konstatera är att musiktolkningar från gemene man oftast processeras i den högra hjärnhalvan, men ju mer professionell man blir i sin kunskap om musik, desto mer flyttas arbetet över till den vänstra hjärnhalvan. (Theorell, 2009)

Omfattande forskning visar på att rätt musik för rätt människa i rätt sammanhang, kan ge en rad fysiologiska effekter. Effekter som pulsstegring, ökad mängd av stresshormoner, aktivering av kroppens morfin samt ökad aktivitet hos immunförsvaret har (Theorell, 2009). Även Lilliestam (2006) styrker effekterna ovan och berättar vidare om dessa kemiska processer som sätts igång i kroppen vid musiklyssning; blodtrycket höjs, hjärtpulsen och andningsfrekvensen ökar, hormoner utsöndras och muskler slappnar av eller spänns

(Lilliestam, 2006). Det omvända sker om man lyssnar på musik av sorten "nedvarvningsmusik". Effekterna blir då pulssänkning, minskad mängd stresshormoner etcetera (Khalifa m fl i Theorell, 2009). När vi lyssnar på musik ökar kroppens produktion av hormoner och vi försetts i en vakenhet och beredskap. Detta kan i sin tur göra att vi börjar stampa takten eller svänga på kroppen i takt med musiken (Fagius, 2001). Även Vygotskij framhåller musikens effekt på människan. Musiken banar väg för starka och oanade krafter inom oss. Enligt Vygotskij kan musiken deformera hela vår vanliga konstitution. Vidare menar han att konsten kan frigöra energi som tidigare varit tillbakahållen (Bråten (red.) 1998).

2.7 Musikens psykologiska effekter

Det är välkänt att musiken väcker känslor hos oss människor, och de lättaste och vanligast frambringade känslorna är glädje och sorg. Kompositörer har i århundraden förmedlat just sådana känslor i sina stycken, oftast genom ändringar i tempo och växlingar mellan dur och moll. Musikens förmåga att förmedla och få oss att känna känslor, är antagligen en av anledningarna till musikens utbredning och betydelse för människan (Hevner i Fagius, 2001). Enligt Fagius (2001) visar forskning att människor oavsett ålder eller kön, uppfattar musik tämligen lika. Om musiker spelar upp musikstycken med tänkta känslor, upplever åhörarna allt som oftast rätt, vilket kan förklaras med att känslorna styrs av en utvecklingsmässigt sett, gammal del av hjärnan, som kallas limbiska systemet. Att den är gammal kan påvisas då den har stora likheter med primitiva djurarters hjärnor. Känslorna uppkommer väldigt snabbt, vilket kommer av att ljud har en starkt alarmerande effekt, ljud kan vilja få oss att fly, att söka skydd eller liknande. Det limbiska systemet har goda kopplingar till övriga delar av hjärnan, det är därför vi kan uppleva högre puls till stressande musik till exempel (Fagius, 2001). Musik kan vara känslomässigt stark och omtumlande och det kan kännas svårt att hitta förklaringar till musikens verkan och att beskriva den med ord (Lilliestam, 2006)

2.8 Problemprecisering

Hur upplever elever i skolor, med musikprofil samt utan musikprofil, att deras musikintresse används under skoldagen?

3. Metod

3.1 Urval

Undersökningen genomfördes i fyra skolor, två skolor med en profilering mot musik och kultur, samt två kommunala skolor utan profilering. Urvalet skedde genom ett subjektivt urval, då det ger mest värdefull data och är det mest ekonomiska tillvägagångssättet (Denscombe, 2000, s. 23). Anledningen till det subjektiva urvalet är att kunna jämföra skolor med musikprofil och utan musikprofil. De två kommunala skolorna valdes ut då vår verksamhetsförlagda del av utbildningen har gett oss fördelaktiga och etablerade kontakter med lärarna på skolorna, vilket sparar tid. Skolorna med profilering mot musik och kultur valdes utifrån profileringen samt det gynnsamma geografiska läget.

Eleverna som deltog i undersökningen var elever i årskurs 5. Undersökningen riktades mot dessa grupper då problempreciseringen vänder sig mot elever i grundskolan, och i årskurs 5 anses eleverna ha nått en språklig nivå som underlättar vid resultatinsamling. Att valet föll på årskurs 5 och inte årskurs 4 eller årskurs 6, är helt enkelt att årskurs 5 är i mitten av det gamla systemet med mellanstadium. Därav anses eleverna vara mest stabila, inte precis uppkomna i mellanstadiet från lågstadiet och inte heller på väg därifrån till högstadiet. Alla eleverna i klasserna ombads svara på enkätundersökningen, och därefter plockades det ut en grupp i varje klass bestående av fem elever, för att svara på intervjufrågorna i grupp. Detta urval baserades på svaren i enkätundersökningen, ett subjektivt urval. Elever som i svaren visade på ett större intresse för musik valdes ut, då det anses att intervju svaren kommer att bli rikare på detta sätt (Denscombe, 2000 s. 23).

3.2 Metodval

För att undersöka arbetets problemprecisering användes enkätundersökning och djupgående intervjuer i grupp. Enkätundersökningen användes för att kartlägga elevernas musikintresse. Enkätundersökningen var till fördel i detta fall, för att få in så många svar som möjligt, för att senare kunna göra en kvantitativ analys av elevernas musikintresse. Fördelarna med enkätundersökningarna är att intervjuareffekten uteblir, men nackdelen blir att vi inte kan registrera något kroppsspråk hos respondenterna, eller ställa följdfrågor. Därför är designen av

enkäten av största vikt, tydlighet i både introduktion och frågor måste finnas samt en lockande layout (Bryman, 2001 s. 147). Enkäterna delades ut och besvarades i helklasser, därefter följde gruppintervjuer.

Metoden som användes för att kvalitativt undersöka arbetets problemprecisering är djupgående semistrukturerade intervjuer i grupp, vilket innebär att intervjun bygger på förbestämda frågor som skall besvaras med öppna svar (Denscombe, 2000 s. 135). Metoden användes då de som skall intervjuas lättare uttrycker sig i tal än i skrift. Metoden användes även för att komma åt de intervjuades tankar och känslor kring ämnet, eftersom det krävs mer än några ord för att förklara och redovisa erfarenheter och emotioner (Denscombe, 2000 s. 132). Enligt Doverborg och Pramling Samuelsson (2000) ger barnens svar i en gruppintervju upphov till nya funderingar hos varandra. Fördelen med gruppintervju är att barnen kan bli medvetna om ett nytt sätt att tänka kring ämnet.

Den semistrukturerade uppbyggnaden användes för att styra intervjuerna mot vårt ämne, samt för att låta de intervjuade personerna utveckla sina svar och tankar. Intervjuerna spelades in för att ge en fullständig dokumentation och för att lätt kunna kontrolleras i efterhand (Denscombe, 2000 s. 135).

3.3 Genomförande

Första kontakten med skolorna togs via telefon i två fall, och via personligt besök i två. Efter att ha fått klartecken av rektor, lärare och föräldrar (gäller enbart en av skolorna) genomfördes undersökningen under december 2009. Väl på plats i skolorna gjordes en kort muntlig presentation av oss själva och vårt syfte med undersökningen. Villkoren för undersökningen klargjordes så att ingen deltog emot sin vilja. Enkätundersökningen delades ut av oss personligen och eleverna svarade på frågorna i klassrummet. Enkätundersökningen tog cirka 10 minuter att genomföra. Efter en kort paus, då deltagarna i intervjuerna plockades ut, frågas de utvalda om de vill delta i en intervju i grupp tillsammans. Alla tillfrågade ställde upp på intervjun, som i samtliga fall hölls i ett mindre rum i angränsning till klassrummet. Samtliga rum kunde avskärmas från störande ljud från omgivningen och atmosfären kan beskrivas som lugn. Respondenterna blev informerade om att intervjun skulle spelas in, innan inspelningen

började, för att på så vis få en chans till att ångra sig i sista stund. Intervjuarna turades om att ställa frågor och följdfrågor, och respondenterna fick svara utan speciell ordningsföljd. Intervjuerna varierade mellan cirka 10 – 20 minuter, inkluderat inledning och avslutning av intervjuerna. Undersökningen avslutades med en återkoppling till vad som det insamlade materialet skulle användas till, och ett tack till eleverna som ställt upp.

3.4 Etiska övervägande

Respondenterna informerades muntligt vid undersökningstillfället, om syftet med forskningen, de fick även möjligheten att avgöra om de ville delta i undersökningen eller inte. Svaren behandlades helt konfidentiellt och inga personuppgifter inhämtades eller publicerades. All inhämtad information användes endast för forskningsändamål (Vetenskapsrådet, 2002). En av skolorna informerades i förväg om exakt hur undersökningen skulle gå till, eftersom skolans ledning krävde detta. Ett brev skickades även ut till dessa elevers föräldrar, se bilaga 4.

3.5 Bearbetning av insamlat material

3.5.1 Enkätundersökning

Materialet som samlas in genom enkätundersökning betecknas som kvantitativ data, data som analyseras för att mäta företeelser så att de kan omvandlas till siffror (Denscombe, 2000 s. 204). Kvantitativ forskning strävar efter att studera förhållandet mellan vissa specifika element och andra specifika element. Resultatet vid en kvantitativ undersökning är helt objektiv och inte ett resultat utav inverkan från forskarens sida (Denscombe, 2000 s. 207). Data som insamlats bearbetas på ordinalskalenivå; svaren räknas, sätts in i kategorier och jämförs med data i andra kategorier (Denscombe, 2000 s. 209).

3.5.2 Intervjuundersökning

Materialet som samlas in genom intervjuer med elever betecknas som kvalitativ data, data som sedan analyseras för att hitta samband och skillnader (Denscombe, 2000 s. 248). Dessa samband och skillnader redovisas i kommande resultat – och analysavsnitt under fyra rubriker. Något som måste bejakas i bearbetningen av kvalitativ data är jaget. All kvalitativ

data måste tolkas, och även om forskarens uppsåt är att vara helt och hållet objektiv, måste forskarens identitet och bakgrund tas i beaktande i analysprocessen. Det är forskarens tolkningar som ligger till grund för resultatet och analysen. (Denscombe, 2000 s. 244) I intervjuerna ställs fem frågor till eleverna, i resultat - och analysdelen som följer kommer endast fyra frågor redovisas. Anledningen till att endast fyra frågor redovisas är att första frågan i intervjuerna är ställd för att identifiera varje elev röstmässigt, för att underlätta bearbetningen av det inspelade materialet.

3.6 Tillförlitlighet

Denna uppsats är baserad på en undersökning som genomförts på fyra skolor, i två kommuner. På varje skola har en klass undersökts via enkätundersökning och ytterligare fem elever per skola har undersökts via intervju. Detta underlag med en kombination av kvantitativa och kvalitativa data kan ge en bild av forskningsområdet på de utvalda skolorna.

3.6.1 Bortfall

Vi vill påpeka att utav de 74 elever som tillfrågades att delta i undersökningen var 10 utav dem sjuka eller valde att inte delta. Detta innebär att resultaten kan vara något försämrade än om alla elever deltagit.

3.6.2 Modell över respondenter och bortfall

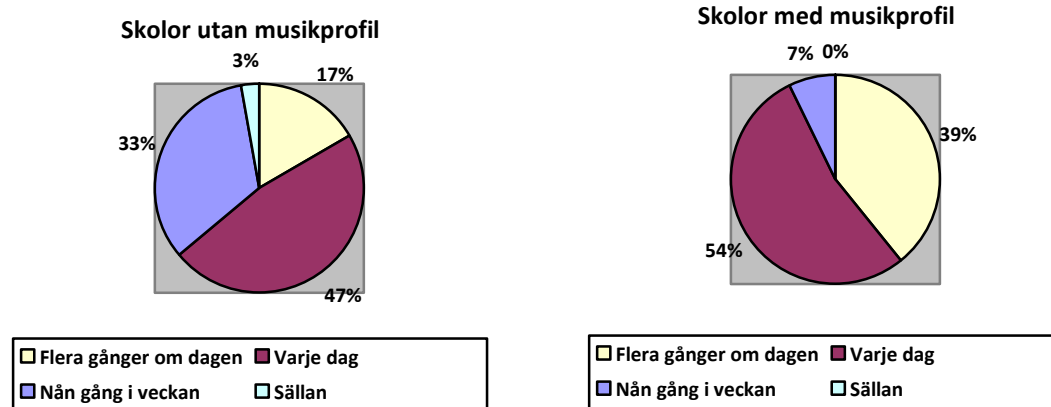
	Skola 1 utan musikprofil	Skola 2 utan musikprofil	Skola 3 med musikprofil	Skola 4 med musikprofil	Totalt
Antal elever i klassen	21	19	14	20	74
Antal elever som deltog i undersökningen	19	16	14	15	64
Antal pojkar	9	6	7	6	28
Antal flickor	10	10	7	9	36
Bortfall pga. sjukdom	2	3	0	1	6
Bortfall pga. saknad tillåtelse från föräldrar	0	0	0	4	4
Totalt bortfall	2	3	0	5	10

4. Resultat och analys

4.1 Enkätundersökning

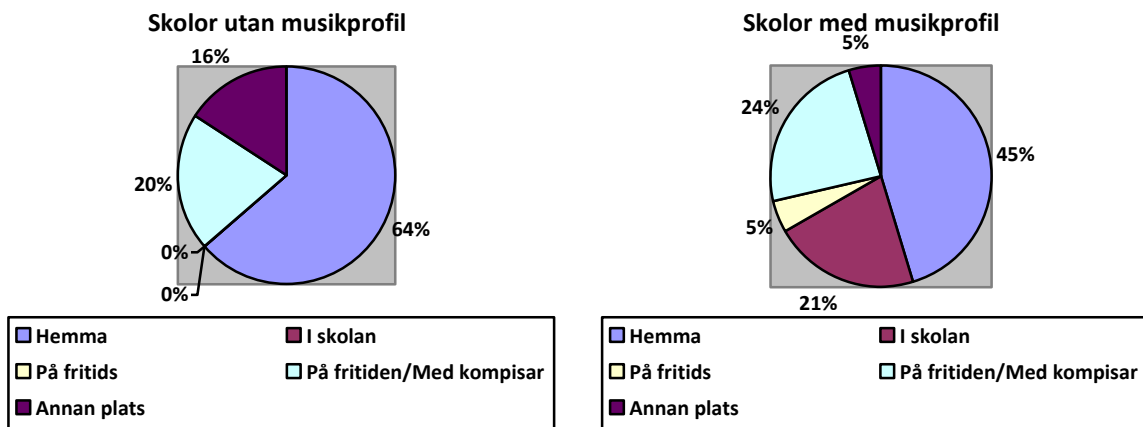
Nedan följer en redovisning av resultaten från enkätundersökningen. För att tydliggöra svaren från enkäterna visas de i cirkeldiagram, vilka tydligt visar proportionerna mellan delarna som tillsammans bildar cirkeln (Denscombe, 2000 s. 222). Diagrammen till vänster representerar skolor utan musikprofil och diagrammen till höger skolor med musikprofil. Anledningen till uppdelningen är för att se om det finns skillnader mellan skolorna utan musikprofil och skolorna med musikprofil. För att förtydliga diagrammen finns även procentsiffror. Fråga 1 från enkäten behandlade huruvida respondenten i fråga var pojke eller flicka. Efter analysen av resultaten finns inga skillnader att redovisa i svaren mellan könen, därför kommer inte den frågan att skildras i resultaten nedan. Men de uteblivna skillnaderna mellan könen ses ändå som intressant, och kommer tas upp i den jämförande analysen i slutet av avsnittet.

4.1.1 Hur ofta lyssnar du på musik?

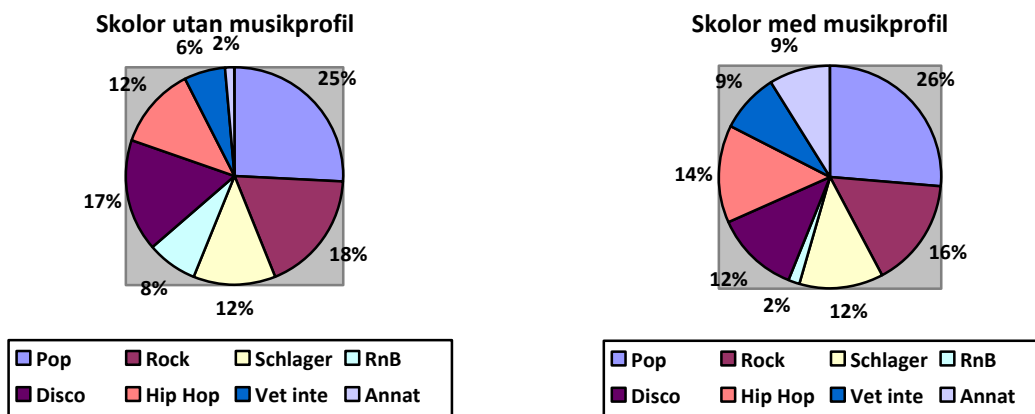
Resultatet på frågan visar att 64 % av eleverna i skolor utan musikprofil och 93 % av eleverna i skolor med musikprofil lyssnar på musik dagligen. En större del av eleverna i skolorna med musikprofil lyssnar på musik flera gånger dagligen jämfört med skolorna utan musikprofil. Detta resultat kan tolkas som att eleverna i skolorna med musikprofil har ett större musikintresse än eleverna i skolorna utan musikprofil. Det gemensamma resultatet för frågan visar att större delen av alla elever lyssnar på musik dagligen.

4.1.2 Var lyssnar du oftast på musik?

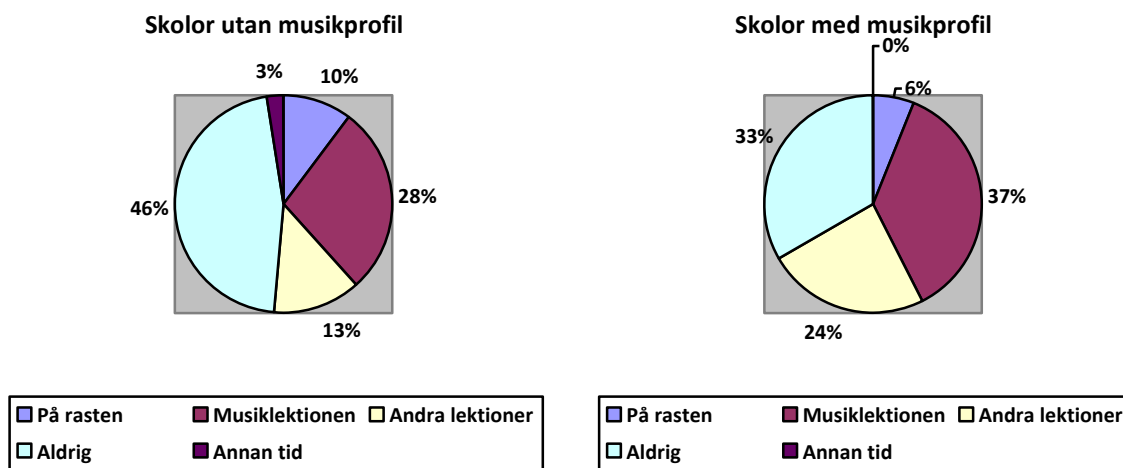
Resultatet visar att eleverna, oavsett skola, oftast lyssnar på musik hemma, på fritiden och/eller med kompisar. Resultatet visar också att eleverna i skolorna utan musikprofil inte anser att de lyssnar på musik ofta i skolan medan 21 % av eleverna i skolorna med musikprofil anser att de oftast lyssnar på musik i skolan. På svarsalternativet ”annan plats” svarade 16 % av eleverna i skolorna utan musikprofil att de lyssnar på musik i bilen till och från skolan.

4.1.3 Vilken musikstil är din favorit?

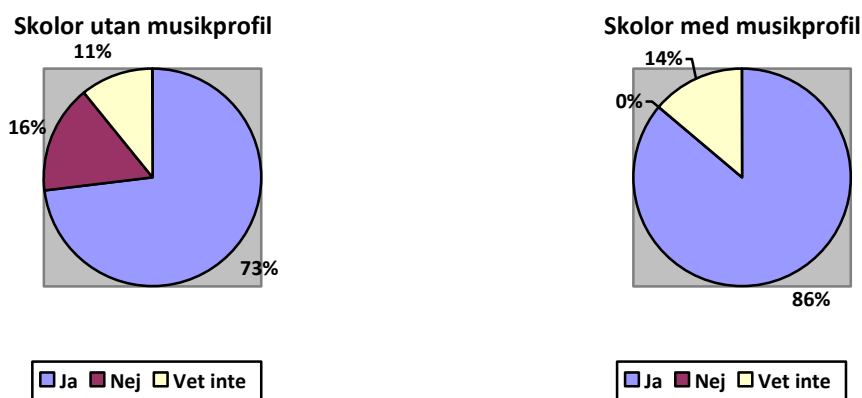
Resultatet visar att pop är den populäraste musikstilen följt utav rock.

4.1.4 När får du höra din favoritmusik i skolan?

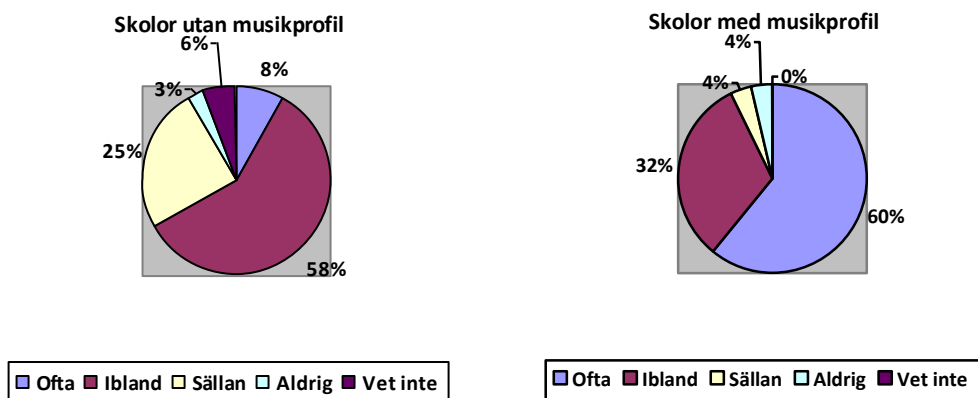
Här visar resultaten en liten skillnad mellan skolorna utan musikprofil och skolorna med musikprofil. Av eleverna i skolorna utan musikprofil anser 46 % att de aldrig får höra sin favoritmusik i skolan till skillnad från skolorna med musikprofil där 33 % anser att de aldrig får höra sin favoritmusik. Den gången eleverna anser sig få höra sin favoritmusik är på själva musiklektionen på alla skolorna. 24 % av eleverna av eleverna på skolorna med musikprofil säger att de får höra sin favoritmusik på andra lektioner vilket endast 13 % av eleverna på skolorna utan musikprofil får.

4.1.5 Tycker du att det är viktigt med musik i skolan?

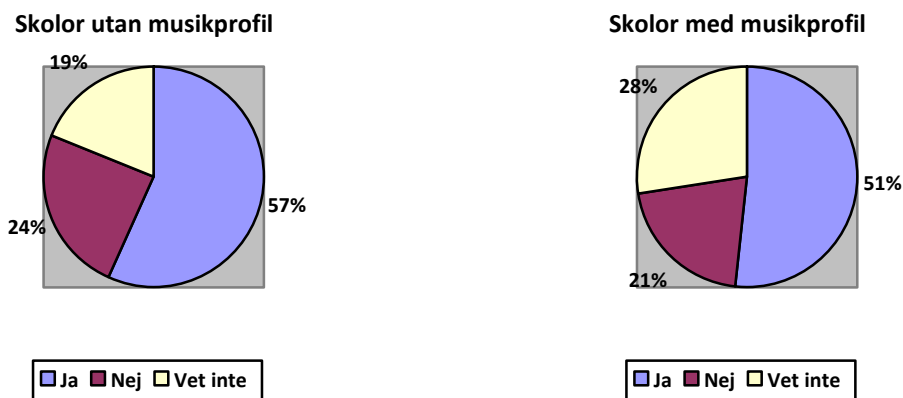
Resultatet på denna fråga visar klart att eleverna anser att det är viktigt med musik i skolan. Dock anser 16 % av eleverna på skolorna utan musikprofil att de inte tycker det är viktigt med musik i skolan.

4.1.6 Hur ofta lyssnar ni på musik i skolan?

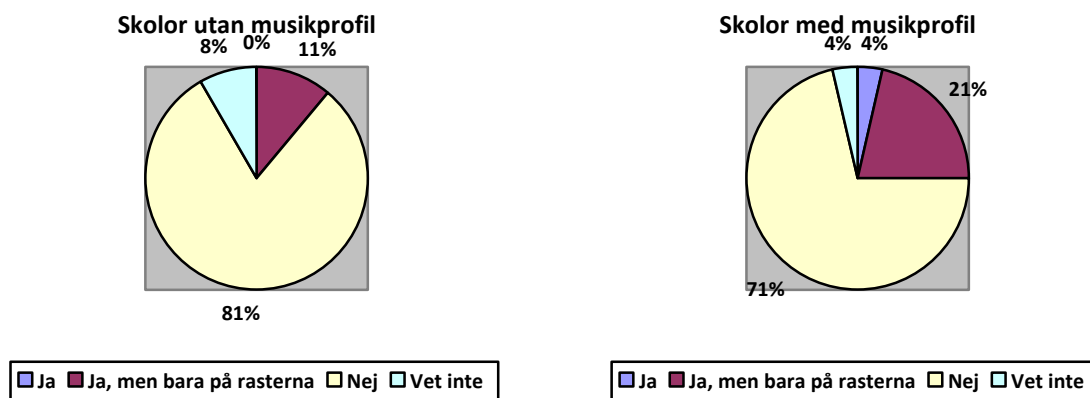
Detta resultat visar på en självklar skillnad mellan skolorna utan musikprofil och skolorna med musikprofil. Större delen av eleverna på skolorna med musikprofil anser att de ofta lyssnar på musik i skolan till skillnad från endast 8 % av eleverna i skolorna utan musikprofil. Eleverna i de skolorna utan musikprofil anser att de ibland eller sällan lyssnar på musik i skolan.

4.1.7 Gillar du musiken som används i skolan?

Resultatet visar att större delen av eleverna gillar musiken som används i skolan, men en fjärdedel av eleverna i skolorna utan musikprofil säger också att de inte gillar den.

4.1.8 Får ni använda Mp3 spelare eller mobil (med musik på) i skolan?

Detta resultat visar på att eleverna i skolorna utan musikprofil inte får använda Mp3 spelare i skolan, dock säger 11 % att de får använda det, men bara på rasterna. Eleverna på skolorna med musikprofil säger både nej och att de får använda Mp3 men bara på rasterna. Resultatet kan tolkas som att eleverna är osäkra på vilka regler som gäller på just sin skola.

4.2 Resultat och analys av intervjuer i skolor utan musikprofil

Resultatet och analysen av intervjuerna har delats upp i två delar, en del kommer att beröra de två skolorna med profilering mot musik och kultur, och en del kommer att beröra de två skolorna som inte har någon profil. Uppdelning görs för att lättare kunna se likheter och skillnader mellan skolorna.

4.2.1 Elevernas tankar om musik under skoldagen

Elevernas första tankar om musik under skoldagen är likartade, de anser att musik under skoldagen hörs när man har musiklektion. Efter vidare diskussion framgår att musik även hörs i andra ämnen som till exempel engelska, idrott och bild. Läraren väljer då att sätta igång musik vilket eleverna ser som positivt. På en av skolorna får eleverna själva välja musiken från ett urval av skivor som läraren i första hand valt ut. Eleverna tycker den musiken är ”bra”. På den andra skolan väljer läraren ut musiken som ska spelas, eleverna anser att den musiken ibland överensstämmer med musik som de själva hade valt, men det spelas musik för sällan och inställningen till musiken som spelas är ”sådär”.

De båda intervjuade grupperna har en relativt likartad syn på musik under skoldagen, de anser att de hör musik för sällan, nästan bara under musiklektionerna. När musik väl spelas i klassrummet tycker eleverna att det är positivt, men vem som väljer musik tycks avspegla vad eleverna tycker om den, när eleverna själva får välja tycker de bättre om musiken än när läraren väljer.

4.2.2 Elevernas tankar om hur deras musikintresse används under skoldagen

Eleverna anser att musiken i skolan inte är musik som de i vanliga fall lyssnar på. En elev beskriver musiken med ” Det är inte sånt som vi brukar lyssna på, visor och sånt gammalt, som kom förra århundrade”. Eleverna tycker att musiken de hör ofta har med jul eller sommar att göra. Julmusik på julen och sommarmusik på sommaren inför skolavslutningen. Det inflytande de anser sig ha, är att på musiklektionen eller i klassrummet, ibland få välja vilka låtar som ska spelas utifrån ett begränsat urval. Det har även förekommit projekt där eleverna fått skriva egna låtar, både i klassrummet och på musiklektionen.

Elevernas tankar om hur deras musikintresse används under skoldagen är ganska få. De anser att de ibland får välja låtar de ska sjunga eller lyssna på och det har funnits tillfällen då de har fått skapa sin egen musik. Men i det stora hela tycks musiken i de två skolorna vara årstidsbestämd och förekomma mest vid jul och i angränsning till sommaren.

4.2.3 Elevernas tankar om varför musik kan vara bra under skoldagen

Eleverna har många tankar om varför musik kan vara bra under skoldagen, de säger att musiken gör allt ifrån att pigga upp och ge energi, till att hjälpa till att slappna av. En elev beskriver musikens positiva egenskaper med ” Jag tänker bättre när man ska skriva och så.” vidare nämner samma elev hur musiken gör det lättare att tänka vid läsläsning, vilket flera andra elever håller med om. Flera elever har åsikten att musik är roligt och att saker blir roligare med musik. Om eleverna själva hade fått välja vilken musik de skulle lyssna på och när, så hade musiken förekommit betydligt oftare under skoldagen. Eleverna nämner att de skulle lyssnat på musik mer under raster om de hade fått göra det. Mp3 och mobiltelefoner är inte tillåtet vilket de tycker är synd.

Eleverna nämner många positiva saker som musik framkallar hos dem, bland annat glädje och energi, men också förmågan att varva ner. Eleverna ser musik som något man kan använda samtidigt som man gör något annat, till exempel läser eller räknar. Något som är återkommande är elevernas åsikt om vem som ska välja musiken. Om eleverna själva får välja musiken, och dessutom när den ska användas, så tror eleverna att musiken skulle förekomma betydligt oftare i klassrummet. Något som tycks vara en infekterad diskussion är mp3's och mobiltelefonernas vara eller icke vara inom skolans gränser. Eleverna vill kunna använda bärbara musikenheter för att kunna lyssna på raster, men skolorna säger nej.

4.2.4 Elevernas tankar om vad de hade ändrat på om de fick vara lärare för en dag

Eleverna hade i denna fråga likartade resonemang. Musiken borde enligt eleverna användas i klassrummet när man till exempel räknar eller läser, musiken ska då spelas på en låg volym. Musiken kan väljas ut av eleverna som turas om att ta med sig skivor. En elev anser att eleverna själva kunde ta med sig egen musik, som de kunde turas om att spela upp vid ett tillfälle varje dag, en låt per dag som de tycker om. Några elever beskriver nackdelar med musik i klassrummet, att det kan innebära mer prat, beroende på vilken musik som spelas. En elev förklarar att det även skulle vara roligt att arbeta med att skriva om sin idol. Vidare tar diskussionen om mp3 fart igen, om eleverna hade fått vara lärare så hade de låtit eleverna lyssna på mp3 på rasterna men även på lektionerna. De flesta eleverna vill absolut ha mp3 under skoldagen eftersom det ”peppar”, men några elever beskriver att det kan bli orättvist eftersom inte alla har en mp3 och att de kan försvinna fast då är det ens eget ansvar. En elev berättar hur vissa använder mobiltelefoner och mp3 även om det finns ett förbud, och om man frågar rätt lärare så kan man få ha mobiltelefon eller mp3 trots förbudet. På fritids tycks mp3 – förbudet inte gälla enligt eleverna, och det kan bero på att där får man bara spela så det inte stör någon annan.

Om eleverna fick vara lärare för en dag, så är de helt överens om att musiken skulle få ta en större plats under skoldagen. Eleverna skulle själva få välja vilken musik som skulle spelas och de skulle själva ta med den. Musiken skulle spelas upp i klassrummet, fast på en låg volym så att eleverna kan arbeta samtidigt. Åsikten om att man faktiskt kan skriva om sin musikidol kom upp och fick positiv respons. Den infekterade mp3 – diskussionen kommer

åter på tal, och om eleverna får bestämma så stryks förbudet mot mp3 och mobiltelefoner under skoldagen. Eleverna vill kunna använda bärbara musikenheter på raster såväl som i klassrummet bara man inte stör någon annan. Men åsikten om att alla inte har en mp3 och att den faktiskt kan försvinna, gjorde eleverna eftertänksamma.

4.3 Resultat och analys av intervjuer i skolor med musikprofil

4.3.1 Elevernas tankar om musik under skoldagen

Elevernas tankar om musik kan delas upp i två kategorier, musik som de fått välja själva och musik som läraren har valt. Musiken som de antingen fått ta med hemifrån eller åtminstone fått välja själva utifrån ett urval som läraren har gjort, anses vara bra. Musik som nämns i detta sammanhang är modern musik som till exempel Michael Jackson. Musik som läraren väljer att spela upp utan att rådfråga eleverna, är oftast inte omtyckt. Julmusik, panflöjtmusik och klassisk musik, är inte något som eleverna generellt gillar att lyssna på enligt dem själva. En elev beskriver musiken i skolan såhär ”Det är ibland på lektionerna vi får lyssna på sån här modern musik, annars är det mest pensionärsmusik, panflöjt”. Eleverna tycker att variationen på musiken som läraren väljer att spela upp är för dålig, och musiken sägs inte passa deras musiksmak. En elev har gett förslag på att lyssna på radio i klassrummet, men fick svaret från läraren att det inte fungerar då det stör för mycket. Enligt eleverna så hörs musik mest på musiklektioner, men även då och då i klassrummet. Ämnet bild nämns som ett tillfälle då musik används i klassrummet.

Elevernas inställning till musiken som hörs i klassrummet är mycket varierande och det tycks i mångt och mycket bero på vem som valt musiken. Elevernas egna val tas emot bra och generellt gillas den musiken, medan lärarens val av till exempel julmusik och klassisk musik inte faller eleverna i smaken. Under musiklektioner hör eleverna oftast musiken under skoldagen, men de nämner också hur musiken används när de arbetar i klassrummet med bland annat ämnet bild.

4.3.2 Elevernas tankar om hur deras musikintresse används under skoldagen

Elevernas tankar om hur deras musikintresse används under skoldagen är väldigt likartade. I klassrummet finns tillfälle att få välja vilken musik som ska spelas, utifrån ett urval av skivor som läraren tagit med. Men det har även förekommit att eleverna själva fått ta med egna

skivor och spelat upp medan klassen arbetar. I övrigt handlar de flesta tankarna om musiken som eleverna får arbeta med under musiklektionerna. Där spelas och sjungs det från olika musikgenrer, eleverna nämner RnB och schlager som musikstilar som används. Eleverna får ibland även här välja låtar att sjunga och spela, men eleverna poängterar att det är läraren som plockar ut vilka låtar de får välja mellan. Trots ovanstående möjligheter till val av musik, uttrycker flera elever avsaknad av sitt musikintresse i skolan. En elev anser att han aldrig hör sin favoritmusik hiphop i skolan, och en annan elev menar att modern musik inte används.

Enligt eleverna finns det ett flertal alternativ för dem när det gäller val av musik i skolan, de kan få välja musiken i klassrummet och på musiklektionen. Men valen är oftast styrda av att läraren först valt ut vilka låtar och texter som eleverna har att välja på. Vilket gör att eleverna ändå inte känner att deras musikstil används. Det har förekommit att eleverna har fått göra valet av musik fullt ut och tagit med sin favoritmusik hemifrån, och ibland överensstämmer valet av musik under musiklektionen med elevernas intresse, men detta är sällan.

4.3.3 Elevernas tankar om varför musik kan vara bra under skoldagen

Eleverna tycker att musiken hjälper dem att slappna av samtidigt som någon elev tycker att man kan använda musiken för att pigga upp. Några elever pratar om musikens inre verkan, att musik är psykiskt bra och kan få en att må bra om man har det svårt. En elev uttrycker sig såhär ”man kan komma väldigt långt med musik, man kan finna sig själv, om man har det tufft kan man bara sätta sig och spela lite och känna sig bättre.” Flera elever nämner att musik är roligt och att använda musik i skolan kan hjälpa till att anstränga hjärnan mer i skolarbetet. Det finns även elever som nämner att vid dålig musik i klassrummet så är det många som dansar och fjantar, men vid bra musik så jobbar alla bättre.

Elevernas tankar om varför musik kan vara bra under skoldagen går nästan helt och hållet i positiv riktning, men med lite olika motiveringar. Vissa anser att musiken kan användas för att pigga upp, medan andra vill använda den för att slappna av. Vissa elever tycker att musiken kan användas som terapi för att må bättre, medan andra bara anser att musik glädjer. Alla dessa motiveringar utesluter givetvis inte varandra, och alla har en positiv klang. Men det dyker upp en åsikt om att skolarbetet påverkas negativt av musik som anses vara dålig. Vissa delar av klassen uppförs sig då fjantigt vilket stör många andra.

4.3.4 Elevernas tankar om vad de hade ändrat på om de fick vara lärare för en dag

Eleverna är överens, om de skulle få bestämma så hade musiken få ta en större del av deras skoldag. En elev hade infört minst en timmes musik varje dag. Eleverna säger att de hade använt sig av mer modern musik och hade låtit eleverna själva välja musik oftare. Några elever nämner också hur dem hade använt instrument mer och låtit eleverna välja låtar som de skulle få lära sig spela på till exempel gitarr. Fick eleverna bestämma hade man också lärt sig mer om artister och musikhistoria, en elev nämner hur han vill inspirera att lyssna på annan musik än nutidens. Mobiltelefoner och mp3 hade fått användas på rasterna om eleverna hade fått bestämma, rasterna hade blivit mycket roligare och det är socialt att kunna byta låtar med varandra är deras argument för.

Eleverna hade ändrat på en hel del om de hade fått bestämma. Eleverna själva hade fått större inflytande på vilken musik som skulle användas och på vilket sätt. Eleverna hade valt att använda musiken betydligt mer än i dagsläget och det innebär även på lektionerna som arbetsredskap. De bärbara musikenheterna hade varit lagliga att använda på rasterna, om eleverna hade fått bestämma, både för att göra rasterna roligare och för att de är sociala enligt eleverna.

4.4 Jämförande analys

För att kunna se likheter och skillnader mellan skolorna utan musikprofil och skolorna med musikprofil, görs här en jämförande analys av resultatet i undersökningen. De fyra skolorna som undersökts och de tjugo elever som intervjuats, har förvånansvärt lika tankar och värderingar om musiken i skolan. I nästan alla enkätfrågor visar svaren på några procents skillnader upp eller ner, men i stort har eleverna svarat väldigt lika. Skillnaderna hittar vi framförallt i frågan, hur ofta man lyssnar på musik i skolan. Här säger 60 procent av eleverna i skolorna med musikprofil att de lyssnar på musik ofta, medan enbart 8 procent av eleverna i skolor utan musikprofil tycker att de lyssnar på musik ofta. Intervjuerna som gjordes genomsyrades av mycket likartade tankar hos eleverna, oavsett musikprofil. Det som kan nämnas som en skillnad är elevernas förmåga att relatera till musik i skolan. Eleverna från

skolor med musikprofil hade mer åsikter om musik i allmänhet och hade mer sakkunskap i ämnet. Dock så följs tankarna åt när man senare pratar om inställningen till musiken som används i skolan och hur deras intresse tas tillvara. För att eventuellt upptäcka skillnader i svaren mellan könen, har en jämförelse gjorts mellan pojkar och flickor. Resultatet här visade ingen skillnad i svaren mellan könen. De uteblivna skillnaderna ses inte som ointressant för arbetet utan, som ett resultat att ta i beaktande.

5. Diskussion

5.1 Resultatdiskussion

Resultatet av undersökningen visade att eleverna tycker att musik är bra under skoldagen och de ansåg att musiken kan göra allt från att tillföra glädje och energi till att hjälpa en slappna av. Enligt Theorell (2009), Lilliestam (2006) och Fagius (2001) är det så att genom musiklyssnande sätts flera kemiska processer igång i kroppen. Flera utav eleverna tyckte också att musiken gör det lättare att tänka, till exempel vid läxläsning. En övergripande åsikt bland de intervjuade eleverna är att musik är roligt och att saker blir roligare med musik. Resultatet visade också att de flesta eleverna ansåg att musik var viktigt. De tyckte att musik kan användas samtidigt som man läser eller räknar. Detta styrker Bamfords (2006) forskning som visar att matematikresultaten stärks, men endast den spatiala förmågan. Men får eleverna lyssna på musik i skolan när de läser eller räknar? Några elever svarade i undersökningen att de får lyssna på musik under vissa lektioner, men då var det oftast musik som läraren själv valt. Enligt Theorell (2009) kan rätt musik för rätt människa i rätt sammanhang ge många olika fysiologiska effekter. Vilket kan tolkas som att upplevelsen från musiken är högst individuell och utgår från elevens egna uppfattningar och erfarenheter. Elevernas tankar om musiken i skolan är mycket intressanta och stämmer väl överens med vad forskningen säger. Det som brister, från elevernas och forskningens tankar till ett faktiskt användande av musiken under skoldagen, tycks vara pedagogerna. För om pedagogerna delade samma mening som eleverna och forskarna så hade antagligen musiken fått betydligt större utrymme i skolans värld.

Resultatet från undersökningen visar att eleverna inte får använda Mp3-spelare i skolan, möjligen på rasterna, men inte under lektionerna. Men eleverna som deltog i gruppintervjuerna ville absolut ha Mp3-spelare under skoldagen eftersom de tycker att det ”peppar” dem. Precis som Lilliestam (2006) anser så tillför Mp3-spelare helt nya möjligheter till att lyssna på musik, men tas dessa tillvara på i skolan? Det finns ingenting i Läroplanen, Lpo 94, som säger att eleverna inte är tillåtna att lyssna på Mp3 under skoltid. Faktum är att Mp3 inte ens fanns för 15 år sedan då dagens läroplan började gälla. Reglerna om Mp3-spelare i skolan är skolans egna ansvar att förbjuda eller tillåta. Bärbara musikenheter såsom Mp3-spelare tillhör dagens ungdomskultur, och vi som pedagoger måste börja använda oss av

den. Vilket betyder att gamla åsikter som till exempel att populärmusik stör vid skolarbetet, kanske faktiskt inte stämmer längre. Dagens ungdomar har växt upp i populärkulturen med allt vad det innebär, musik via datorn, communitys, on-linespel och så vidare. Populärkulturen är multifunktionell, vilket ger multifunktionella barn. Barnen är vana vid att skriva och att lyssna på musik samtidigt, för det gör de var och varannan dag hemma framför datorn, något som vi som växt upp innan dagens populärkultur kan ha svårt att förstå. Persson (2000) beskriver hur vi borde ta reda på mer om vilken musik som är populärmusik idag, utan för den sakens skull göra den till vår musik. Detta gäller för hela populärkulturen, varför inte som pedagog ta reda på mer om barnens populärkultur och använda den innanför skolans väggar.

Enligt de nationella utvärderingarna som skolverket genomfört, NU 92 och NU 03, är musik ett av elevers största fritidsintresse (Skolverket, 2005). Myndigheten för skolutveckling (2007) frågar sig om musik kan vara det ämne som ligger närmast ungdomskulturen? Vi anser att alla människor har ett musikintresse, stort eller litet, och att musiken skulle vara det ämne som ligger närmast ungdomskulturen tvivlar vi inte på. Dagens ungdom bygger upp sin identitet från det utbud som finns i musik- och mediasamhället Björkvold (2005) anser att musiken finns som ett medierande redskap i ungdomskulturen. Lilliestam (2006) anser att det är ett starkt medel för att skapa sin egen identitet, musik hänger ihop med personen man är eller vill vara. ”Musiken är rockens kärna, rappens rytm, språkets själ och modets knytnäve” (Björkvold, 2005 s. 272)

Varköy (1996), Lilliestam (2006) och Bamford (2006) beskriver alla musikens positiva inverkan på elevens skoldag, hur musiken kan hjälpa vid inläring och för att skapa en god atmosfär, detta gäller såväl i och runt klassrummet som under musikundervisning. Men vilken musik som ska användas för att hjälpa till med just ovanstående saker, råder det delade meningar om. Vygotskij (Lindqvist (red), 1999) menar att elevens intresse är nyckeln till elevens lärande, läraren måste få eleven engagerad för ämnet som ska läras in och detta uppnås genom att utgå från elevens egna intressen. Även Lpo 94 (2009) säger att undervisningen ska ha elevernas bakgrund och tidigare erfarenheter som utgångsläge Vygotskij (Lindqvist (red), 1999) och Lpo 94's tankar, stämmer väl överens med dagens pedagogik och vad som lärs ut på lärarutbildningen, men enligt vår undersökning tycker eleverna inte att deras musikintresse används i skolan i någon större utsträckning. Eleverna

anser ofta att de får välja musik, men tycker ändå att deras musikintresse inte tillgodoses. Detta kan tyckas motsägelsefullt, men har en enkel förklaring. Musiken i skolan är i mångt och mycket förvald av lärarna, som styr urvalet av musik åt ett visst håll. Lärarna kan ibland direkt bestämma vilken musik som ska användas under skoldagen, eleverna upplever ofta den musiken som gammaldags och att den inte överensstämmer med deras musikstil. Precis som Persson (2000) vet så är den musik vi tycker om med största säkerhet inte den samma som våra elever. Men undersökningen visar även att läraren låter eleverna välja musik ibland, vilket eleverna ser som positivt, dock så sker detta valet till exempel från skivor som läraren tagit till skolan, inte eleverna. Vissa elever ser inte detta som något större problem, för just deras intresse kanske är schlager eller liknande som tycks vara vanligt i skolorna. Vårre blir det för elever som har till exempel hiphop som musikintresse, vilket enligt resultatet ungefär en åttondel av alla eleverna hade, dessa elevers musikintresse stängs ute från skoldagen vilket knappast kan ses som rättvist eller pedagogiskt. Att inte utgå från elevens intresse kan anses som en brist i att kunna individanpassa utbildningen och Sandberg (1996) och Bamford (2006) tror att detta beror på att lärarna har för lite tid och för mycket pappersarbete att sköta. Men denna förklaring är knappast tillräcklig, då metoderna för att använda elevernas musikintresse under skoldagen knappast kräver någon extra tid. Att till exempel låta eleverna ta med sig skivor hemifrån för uppspelning i klassrummet, kan knappast ta mer tid än att förbereda ett urval av musik från lärarens sida.

Resultatet och analysen från undersökningen visar väldigt små skillnader mellan skolor med musikprofil och skolor utan musikprofil, elevernas åsikter om musiken i skolan tycks vara ungefär desamma. Undersökningen visar att eleverna i skolor med musikprofil tycker att de har mer musik i skolan än vad eleverna i skolor utan musikprofil tycker att de har. Eleverna i skolor med musikprofil tycks även ha ett något större musikintresse än eleverna i skolor utan musikprofil. Dessa analyser är knappast oväntade, men att skillnaderna i inställning till musiken i skolan skulle vara så små, kan ses som något överraskande. I intervjuerna som gjorts kommer samma tankar upp hos eleverna, de anser ofta att deras musikintresse inte används i skolan och att den musiken som väl används är gammalmodig. Likheterna kan ha att göra med att valet av musik verkar skötas ungefär på samma sätt i samtliga skolor där undersökningen utförts. Felet verkar ligga i att, som tidigare nämnts, läraren står för stor del av musikvalet och inte eleverna. För de gånger som eleverna själva får välja musik, så går

även där åsikterna hand i hand, fast åt det positiva hållet. Eleverna anser att musiken som de själva får vara med att påverka är klart mycket mer intressant för dem än den musiken som läraren väljer åt eleverna. Men varför fortsätter då läraren att välja musiken som ska användas under skoldagen? Det finns förstås möjligheten att läraren inte vet om elevernas åsikter om musiken i skolan, men det kan också bero på en rädsla och ett gammeldags tänk. För genom att utgå från elevernas musikintresse ger sig kanske läraren ut på outforskad mark, vilket kan upplevas som otryggt och riskabelt. Det finns språkbruk och åsikter i modern musik som många lärare skulle ogilla, vilket kan leda till en osäkerhet i att använda den. Men fördelarna att använda elevernas musikintresse måste klart överväga nackdelarna och det bör lärarna inse.

En annan intressant debatt som mynnar ut från dessa resultat är vad som kännetecknar en skola med musikprofil. Man kan tycka att en skola med musikprofil är en skola där eleverna älskar musiken i skolan och där musiken ständigt finns med. Men så tycks inte vara fallet. Musikprofilen verkar betyda att eleverna har mer musik i skolan i form av instrumentspelning, körsång och notläsning. Det betyder inte att eleverna har mer musik i klassrummet, mer musik integrerat med andra ämnen eller får höra mer av sin egen musik under skoldagen. Genom att ha extra instrumentspelning, körsång och så vidare förtjänar skolan att få kalla sig musikprofilerad, men för oss så borde en musikprofil innebära så mycket mer. Det borde innebära allt det som eleverna nämner i intervjuerna under stycket, vad de skulle förändra om de skulle få vara lärare under en dag. Eleverna borde få höra musik i klassrummet under skoldagen, de borde själva få stå för mycket av musikvalet i skolan. Eleverna borde få utgå från sina egna musikintressen i skolarbetet, för att göra det mer inspirerande och givande. Eleverna borde kanske till och med få uttrycka sina musikintressen på raster och liknande genom bärbara musikenheter, med motiveringen ”att det är socialt”, som en av eleverna uttrycker det. Åsikterna som tas upp av eleverna i skolor med musikprofil, tas även upp av eleverna i skolor utan musikprofil. Att musiken ska användas på detta sätt även i de skolorna är något vi står bakom, men vi inser även att det kan vara en utopi. Däremot borde kraven på skolorna med musikprofil vara högre i bemärkelsen att utgå från elevernas musikintresse, och att musiken ska integreras med andra ämnen i klassrummet.

5.2 Metoddiskussion

Metoderna vi valde för denna undersökning, enkäter och gruppdiskussioner, var de metoder som passade bäst för undersökningen. Alla skolorna blev informerade innan vårt besök om vad undersökningen skulle handla om och alla lärare var positiva till att låta sina elever delta. Eleverna tyckte att undersökningen var rolig och de elever som blev utvalda till gruppintervjun var positiva och stolta att just de blev utvalda att få delta. Vad vi inte tänkte på när vi valde gruppdiskussion var att vissa elever kanske inte fick sin röst hörd, men efter genomförda intervjuer anser vi att ordet var relativt jämt fördelat mellan eleverna. I enkätundersökningen använde vi ordet ”ofta”, vilket kan tolkas på flera olika sätt. Där hade istället ett specifikt antal varit att föredra.

Om man försöker sig på att dra några slutsatser om vad eleverna egentligen tycker om musiken som används i skolan, kan man bli något förvirrad. Eleverna svarar i enkätundersökningen att de tycker bra om musiken som används i skolan, över 50 procent svarar detta oavsett profil på skolan. Men i intervjuerna tycks åsikten nästan vara den omvända. Eleverna nämner i intervjuerna att musiken i skolan mest består av opera, klassisk musik eller julmusik, inget som eleverna föredrar enligt dem själva. Varför svaren blir så olika kan man fråga sig. En av anledningarna kan vara lärarens närvaro, det är möjligt att eleverna vill svara ”rätt” på frågan eftersom läraren kanske läser svaren. Eleverna vill inte kritisera skolan och läraren, och eftersom läraren gick runt och tittade hur eleverna svarade så kan eleverna känt sig skyldiga att svara tillfredställande för lärarens skull. När sedan eleverna kommer in i ett enskilt rum för intervju utan läraren, där även intervjuerna nämner att ingen förutom just intervjuerna vet vem som sagt vad, släpper kanske spärrarna och svaren blir ärligare. Det finns också den möjligheten att av de cirka 20 eleverna i varje klass som svarade på enkäten, lyckades vi välja ut exakt de elever som svarat att de inte gillar musiken i skolan. Men då cirka en femtedel i varje klass svarade just det, känns det osannolikt att vi gjort det urvalet. Om en liknande undersökning ska göras, kan det vara till fördel att lämna läraren utanför hela undersökningen redan från början, för att eleverna inte ska bli påverkade.

5.3 Slutsats

Av analysen utav resultaten på alla skolorna märks tydligt att eleverna har ett musikintresse. Musikintresset verkar dock vara större hos eleverna som går i skolorna med musikprofil. Skillnaderna i övrigt på skolorna var inte så stora som förväntat. Eleverna på skolorna med musikprofil lyssnar oftare på musik i skolan än eleverna på skolorna utan musikprofil. Eleverna anser att musik är viktigt och i intervjuerna beskriver de hur musik ”peppar” dem eller hjälper dem slappna av. Detta stärker litteraturgenomgångens forskare som många beskriver musikens inverkan på kroppen. Eleverna tycker också att det blir roligare med musik. Undersökningen visar tyvärr också att elevernas musikintresse inte tas tillvara på i skolan. Ofta väljs musiken av läraren, eller har läraren ett utbud som eleverna får välja utav. Eleverna beskriver i intervjuerna att det blir stökigt i klassrummet när det inte är ”bra” musik på; musik som de själva gillar. Därför kan man ställa sig frågan varför lärarna inte låter eleverna välja musiken. Den övergripande slutsatsen är att skolorna som har musikprofil inte skiljer sig märkbart från skolorna utan musikprofil när det gäller att ta till vara på elevernas musikintresse, utan alla de undersökta skolorna brister i detta. Som läget är nu finns det inte utrymme för musiken och elevernas musikintresse i det trånga rum som kan kallas skola.

5.4 Förslag till vidare forskning

- Mp3-spelare i skolan – en utforskad pedagogisk resurs?
- Hur tycker pedagoger att elevers musikintresse bör användas under skoldagen?
- Musikprofil – vad kännetecknar det?

6. Sammanfattning

Syftet med uppsatsen är att kort kartlägga elevernas musikintresse, för att sedan ta reda på om eleverna blir bemötta i sitt musikintresse i skolan och i så fall på vilket sätt. Syftet är även att jämföra skolor med och utan musikprofil, för att se likheter och skillnader. Detta görs genom att vi svarar på problempreciseringen; Hur upplever elever i skolor, med musikprofil samt utan musikprofil, att deras musikintresse används under skoldagen?

Varköy (1996), Liliestam (2006) och Bamford (2006), beskriver alla hur nyttig musiken är för oss människor. Musiken hjälper oss med allt ifrån att bearbeta känslor till att vara ett pedagogiskt arbetssätt i skolan. För att lärare ska närma sig ett optimalt sätt att undervisa på, bör elevernas intresse ligga till grund för undervisningen. Enligt Lpo 94 (2009) ska undervisningen utgå från elevers tidigare erfarenheter och bakgrund. Vygotskij (Lindqvist (red), 1999) menar till och med att kunskapen blir resultatlös om vi inte kan knyta an den till något vi finner intressant. Denna studie undersöker just elevers musikintresse och hur deras intresse tas tillvara under skoldagen. Elever från fyra skolor har svarat på enkät – och intervjufrågor, två av skolorna har en uttalad musikprofil medan två skolor inte har någon uttalad profil. Elevernas svar har sedan analyserats och jämförts.

Undersökningen visar på stora likheter mellan skolorna, elevernas tankar om musiken i skolan var mycket likartade. Generellt tycker eleverna att det är roligt och viktigt med musik, men de är inte nöjda med den sortens musik som de får höra i skolan. Eleverna vill höra mer av sin egen musikstil och att undervisningen utgår mer från den. Skillnaderna mellan skolor med musikprofil och skolor utan musikprofil, visade sig främst i hur mycket musik som eleverna lyssnar på i skolan och hur stort intresse eleverna hade för musik. Eleverna i skolor med musikprofil visade sig ha mer musik i skolan och ett större intresse, än elever i skolor utan musikprofil. En debatt som visade sig vara mycket känslig, är debatten om bärbara musikenheter i skolan. Eleverna tycker att mp3 och mobiltelefoner borde användas mer i skolan och åtminstone under raster, men skolorna säger nej till detta enligt eleverna. Generellt så visar undersökningen på att skolan är dålig på att använda sig utav elevers musikintresse inom ramen för skoldagen.

Referenser

Bamford, Anne. 2006. *The Wow Factor. Global research compendium on the impact of the arts in education*. Münster Germany: Waxmann Verlag GmbH,.

Björkvold, Jon-Roar. 2005. Upplaga 2:1. *Den musiska människan*. Malmö: Runa Förlag.

Bryman, Alan. 2001. *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB.

Bråten, Ivar (red.). 1998. *Vygotskij och pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur.

Carlgren, Ingrid & Marton, Ference. 2005. *Lärare av i morgon*. Stockholm: Lärarförbundets förlag.

Denscombe, Martyn. 2000. *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.

Doverborg, Elisabet & Pramling Samuelsson, Ingrid. 2000. Tredje upplagan. *Att förstå barns tankar. Metodik för barnintervjuer*. Stockholm: Liber AB.

Fagius, Jan. 2001. *Hemisfärernas musik - Om musikhantering i hjärnan*. Göteborg: Bo Ejeby förlag.

Lilliestam, Lars. 2006. *Musikliv. Vad människor gör med musik – och vad musik gör med människor*. Uddevalla: Bo Ejeby Förlag.

Lindqvist, Gunilla (red.). 1999. *Vygotskij och skola - Texter ur Lev Vygotskijs Pedagogisk psykologi kommenterade som historia och aktualitet*. Lund: Studentlitteratur

Lpo 94. 2009. *Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*. Ödeshög: Fritzes.

Myndigheten för skolutveckling. 2007. *Musik – en samtalsguide om kunskap, arbetssätt och bedömning*. Huskvarna: Liber Distribution.

Nationalencyklopedin, www.ne.se. 091214, kl 11.44. Sökord: populärkultur, ungdomskultur.

Persson, Magnus (red.). 2000. *Populärkulturen och skolan*. Lund: Studentlitteratur AB

Saar, Tomas. 1999. *Musikens dimensioner- en studie av unga musikers lärande*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis,.

Sandberg, Ralf. 1996. *Musikens yttre villkor och inre liv. Några variationer på ett läroplanteoretiskt tema*. Stockholm: HLS Förlag.

Skolverket. 2005. *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003 - Sammanfattande huvudrapport*. <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1362> hämtad 30 nov 2009 kl. 12.19

Skolverket. 2008. Upplaga 2:1. *Grundskolans kursplaner och betygskriterier*. Västerås: Edita Västra Aros.

Theorell, Töres. 2009. *Noter om musik och hälsa*. Stockholm: Karolinska institutet University Press.

Uusman, Ines. 1996. *Begränsad tid för informationstekniken*. Svenska Dagbladet – näringsliv 12 maj, 1996. s. 2

Varköy, Öivind. 1996. *Varför musik? –En musikpedagogisk idéhistoria*. Malmö: Runa Förlag.

Vetenskapsrådet. 2002. *Forskningsetiska principer inom humanistisk – samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Elanders Gotab.

Bilaga 1

1. Kille Tjej Förnamn _____ Klass _____
2. Hur ofta lyssnar du på musik?
Flera gånger om dagen Varje dag Nån gång i veckan Sällan
3. Var lyssnar du oftast på musik?
Hemma I skolan På fritids På fritiden/Med kompisar
Annat plats _____
4. Vilken musikstil är din favorit? (Du får välja mer än en)
Pop Rock Schlager RnB Disco HipHop Vet inte
Annat _____
5. När får du höra din favoritmusik i skolan?
På rasten Musiklektionen Andra lektioner Aldrig
Annat tid _____
6. Tycker du att det är viktigt med musik i skolan?
Ja Nej Vet inte
7. Hur ofta lyssnar ni på musik i skolan?
Ofta Ibland Sällan Aldrig Vet inte
8. Gillar du musiken som används i skolan?
Ja Nej Vet inte
9. Får ni använda Mp3 spelare eller mobil (med musik på) i skolan?
Ja Ja, men bara på rasterna Nej Vet inte

Bilaga 2

Intervjufrågor.

1. Berätta vad ni heter och vad ni har för musikintressen.
2. Berätta om när ni hör musik under skoldagen.
 - Vad tycker ni om den musiken ni hör under skoldagen?
3. Ni har alla ett musikintresse. Berätta om hur lärarna på skolan använder ert musikintresse under skoldagen.
4. Varför tror ni det kan vara bra med musik under skoldagen?
5. Om ni hade varit lärare för en dag, hur hade ni använt musik i skolan?
 - Varför?

Bilaga 3

Hej, vi heter Alexander Berg och Sanna Enhagen.

Vi är två studenter som läser lärarutbildningen på Högskolan Kristianstad, och just nu skriver vi vårt examensarbete om barns musikintressen. Med tanke på att Musikugglan har en profilering mot just musik är skolan väldigt intressant för vårt arbete, och vi skulle vilja genomföra en enkätundersökning i årskurs 5. Undersökningen kommer att handla om vilka musikintressen eleverna har, hur intresset yttrar sig i skolan och på vilken tid under skoldagen som eleverna lyssnar på musik.

Efter enkätundersökning är genomförd kommer vi välja ut 5 stycken elever som får utveckla sina svar något i en kort intervju i grupp. Detta görs för att vi ska få ord på elevernas tankar om musik i skolan. Enkätundersökningen är beräknad till ca 10 min, och intervjun efteråt är beräknad till ca 15 – 20 min. För att underlätta vårt efterarbete kommer vi att spela in intervjun, för att sedan skriva ner allt som sägs. Inspelningen kommer direkt där efter raderas.

Både enkätundersökningen och intervjun är helt och hållet anonyma. Inga personuppgifter kommer att inhämtas eller publiceras.

Stort tack på förhand

Med vänliga hälsningar Alexander och Sanna

Har ni några frågor, kontakta oss gärna Alexander 070XXXXXX och Sanna 070XXXXXX

Elevens namn:

Eleven får delta i enkätundersökningen JA NEJ

Eleven får delta i intervjun JA NEJ

Målsmans underskrift: